M.24T

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA 2001

TÍREOLAÍOCHT - ARDLEIBHÉAL

DÉ LUAIN, 11 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 1.30 GO 4.50

Freagair **ceithre** cheist, is é sin, Ceist 1, Ceist 5 agus dhá cheist eile as Roinn B (ceisteanna 2, 3, 4).

I gcás freagraí a mbíonn plé iontu, is fearr go mór trácht go mion ar thrí nó ar cheithre ghné, seachas trácht go ginearálta ar go leor pointí.

ROINN A – OBAIR LÉARSCÁILE
Freagair Ceist 1 ina hiomláine

1. Deimhnigh go bhfuil Léarscáil Suirbhéireachta Ordanáis agus Aerfótagraf agat.

(a) Déan cur síos ar **thrí** thoisc thábhachtacha a chuaigh i bhfeidhm ar fhorás Bhaile Átha Fhirdhia.

Bíodh tagairtí beachta agat d'fhianaise ón léarscáil i do fhreagra. **(30 marc)**

(b) "Lonnaíocht tuaithe is ea cuid mhór den lonnaíocht stairiúil sa cheantar a chlúdaítear ar an léarscáil."

Pléigh bailíocht an ráitis seo agus an léarscáil amháin mar fhianaise agat. **(30 marc)**

(c) Mol láthair oiriúnach do choimpléasc nua óstán/ionad comhdhála.

Bíodh fianaise bheacht agat ón léarscáil **agus** ón bhfótagraf a tugadh duit mar thaca le do rogha. **(40 marc)**

ROINN B – TÍREOLAÍOCHT FHISICEACH, SHÓISIALTA AGUS EACNAMAÍOCH
Freagair DHÁ cheist

2. TÍREOLAÍOCHT FHISICEACH: Freagair 2(a) nó 2(b) nó 2(c) nó 2(d).

(a) Staidéar Abhann

(i) Mínigh na próisis a thagann i gceist i bhfoirmiú **trí** cinn de na tírghnéithe a fheictear ar chúrsa abhann. **(75 marc)**

(ii) "Ní féidir sceitheadh abhann a sheachaint ar fad, ach ní mór é a choinneáil faoi smacht."

Pléigh bailíocht an ráitis seo i bhfianaise na samplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu. **(25 marc)**

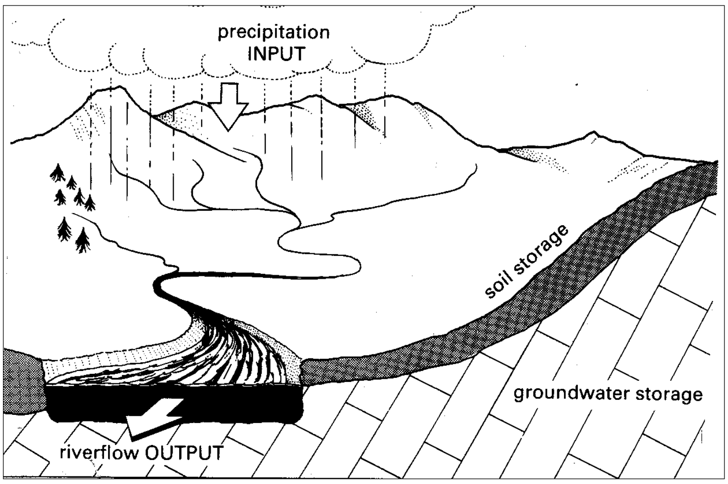

(b) Teicteonaic Plátaí, Creathanna Talún agus Bolcáin

(i) Mínigh an nasc atá idir Gluaiseachtaí Plátaí agus teacht chun cinn bolcán **agus** creathanna talún. **(75 marc)**

(ii) Pléigh **dhá** éifeacht dhiúltacha ar ghníomhú bolcánach, agus bíodh tagairt agat do shamplaí. **(25 marc)**

(c) Cineálacha síonchaithimh

(i) Déan cur síos, agas tabhair míniú ar shampla **amháin** de SHÍONCHAITHEAMH CEIMICEACH agus ar shampla **amháin** de SHÍONCHAITHEAMH FISICEACH **nó** de SHÍONCHAITHEAMH MEICNIÚIL. **(60 marc)**

(ii) Déan iniúchadh ar na cúiseanna **agus** ar na héifeachtaí a bhaineann le BÁISTEACH AIGÉADACH. **(40 marc)**

(d) Fliuchras in Éirinn agus Athrú Aeráide

(i) "Ní mar a chéile méid an fhliuchrais in Éirinn ó áit go háit."

Pléigh an ráiteas seo agus tú ag rianú **trí** cinn de na tosca a bhfuil tionchar acu ar na difríochtaí seo.

Bain úsáid as samplaí ar an léarscáil thíos mar léiriú ar do fhreagra. **(60 marc)**

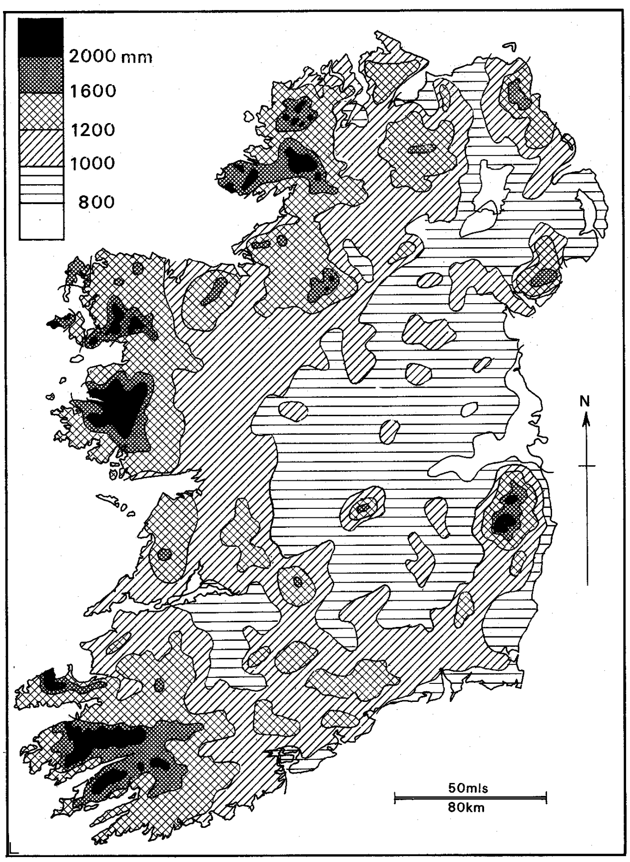

Fliuchras Bliantúil na hÉireann

(ii) "Ceisteanna móra don chine daonna is ea athrú aeráide agus ról an duine san athrú sin." Mínigh an ráiteas sin. **(40 marc)**

3. TÍREOLAÍOCHT SHÓISIALTA: Freagair 3(a) nó 3(b) nó 3(c) nó 3(d).

(a) Féach go grinn ar an aerfhótagraf daite de Bhaile Átha Fhirdhia a ghabhann leis seo.

(i) Tarraing sracléarscáil den achar sin de Bhaile Átha Fhirdhia atá san aerfhótagraf. Sainaithin agus lipéadaigh ar do léarscáil **ceithre** chineál éagsúla úsáid talún atá le feiceáil ar an bhfótagraf. **(40 marc)**

(ii) "Ta an chuma air go mbeidh plódú tráchta ina fhadhb i mBaile Átha Fhirdhia".

Bain úsáid as fianaise ón tSuirbhéireacht Ordanáis **agus** ón aerfhótagraf atá agat chomh maith chun bailíocht an ráitis seo a phlé.

I do fhreagra, luaigh amach **dhá** áit dar leat, ina mbeidh an plódú tráchta is measa. **(30 marc)**

(iii) Cuir i gcás go bhfuil an clós adhmaid i dtosach láir an fhótagraif ar tí dúnadh. Mol úsáid **amháin** phoiblí agus úsáid **amháin** phríobháideach don láthair seo a rachadh chun sochair Bhaile Átha Fhirdhia. **(30 marc)**

(b) Gorta san Afraic

(i) "Tá tragóid ghorta san Afraic feicthe arís againn le blianta beaga anuas". Pléigh **trí** chúis atá le gorta dá leithéid agus luaigh samplaí ón Afraic a bhfuil staidéar déanta agat orthu. **(60 marc)**

(ii) Pléigh **dhá** mhodh gníomhaíochta a bheadh oiriúnach chun aghaidh a thabhairt ar an bhfadhb. **(40 marc)**

(c) Uirbiú agus Forbairt

"Tá buntáistí **agus** fadhbanna tagtha chun cinn sna tíortha forbartha agus sna tíortha i mbéal forbartha de thoradh fás ar chéatadán an daonra i gceantair uirbeacha".

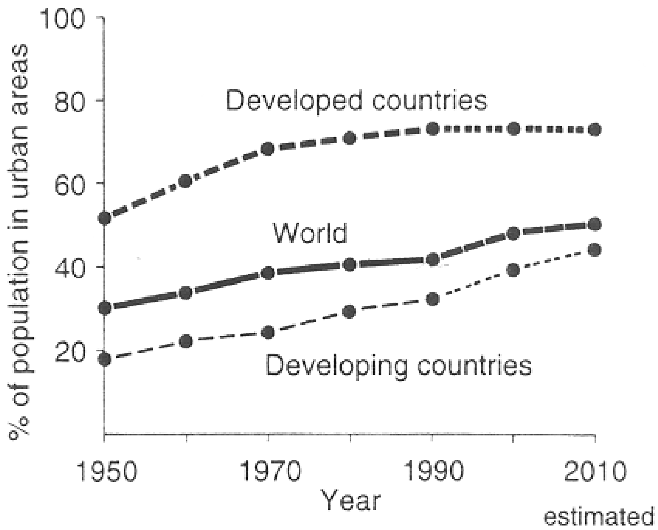

Pléigh an ráiteas seo i bhfianaise an ghraif thuas agus na samplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu. **(100 marc)**

(d) Imirce

(i) "Cruthaíonn an sruth líonmhar dídeanach, lucht saothair ar imirce, agus daoine ag lorg tearmainn idir dheiseanna agus fhadhbanna do na tíortha a ghlacann leo". Pléigh cuid de na deiseanna **agus** cuid de na fadhbanna atá i gceist sa ráiteas seo. **(70 marc)**

(ii) Mol go hachomair **trí** shlí ina bhféadfadh Rialtas na hÉireann freagairt do na dúshláin atá luaite faoi Chuid a (i). **(30 marc)**

4. TÍREOLAÍOCHT EACNAMAÍOCH: Freagair 4(a) nó 4(b) nó 4(c) nó 4(d).

(a) <u>Úsáid Fuinnimh</u>

(i) Déan anailís ar chuid de na hargóintí i bhfabhar **<u>agus</u>** ar chuid de na hargóintí i gcoinne leanúint ar aghaidh le Cumhacht Núicléach a úsáid i ngeilleagair Iarthar na hEorpa. **(60 marc)**

(ii) Maidir le **<u>dhá</u>** fhoinse fuinnimh in-athnuaite a bhfuil staidéar déanta agat orthu, déan measúnacht ar na buntáistí a bhaineann leo. **(40 marc)**

(b) <u>Lonnú Tionsclaíoch</u>

(i) "Tá an lucht saothair agus margaí níos tábhachtaí ná teacht éasca ar amhábhar mar thosca a théann i bhfeidhm ar lonnú tionscal nua-aimseartha faoi láthair".

Pléigh an ráiteas seo agus déan tagairt do roinnt samplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu. **(60 marc)**

(ii) "D'ainneoin athruithe sna tosca a théann i bhfeidhm ar lonnú tionscal, tá tóir i gcónaí ar na calafoirt aigéin ag na tionscail déantúsaíochta".

Scrúdaigh an ráiteas seo, agus bíodh tagairt sa fhreagra agat do shamplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu. **(40 marc)**

(c) <u>Talmhaíocht</u>

Déan scrúdú ar an tábhacht a bhaineann le **<u>gach ceann</u>** faoi leith díobh seo a leanas i bhforbairt na Talmhaíochta, agus bíodh tagairt agat do shamplaí sonracha:

- Dálaí fisiciúla
- Achar ó mhargaí
- Cúinsí polaitiúla.

(100 marc)

(d) <u>Obair allamuigh</u>

Maidir le hobair allamuigh <u>ar bith</u> atá curtha i gcrích agat:

(i) Luaigh teideal agus aidhmeanna an tionscadail. **(10 marc)**
(ii) Mínigh cén t-ullmhúchán a rinne tú don obair allamuigh. **(15 marc)**
(ii) Mínigh conas mar a rinne tú bailiú agus taifeadadh ar shonraí san obair allamuigh. **(30 marc)**
(iv) Mínigh na príomhthorthaí agus na conclúidí. **(30 marc)**
(v) Cad iad na Scileanna Tíreolaíochta a d'úsáid tú agus an Tionscadal allamuigh ar siúl agat? **(15 marc)**

ROINN C
Freagair Ceist a 5

5. TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH: Freagair 5 (a) nó 5(b) nó 5 (c) nó 5 (d).

(a) Fairsingiú Eacnamaíoch na hÉireann

Olltáirgeacht Náisiúnta (G.N.P.) Phoblacht na hÉireann

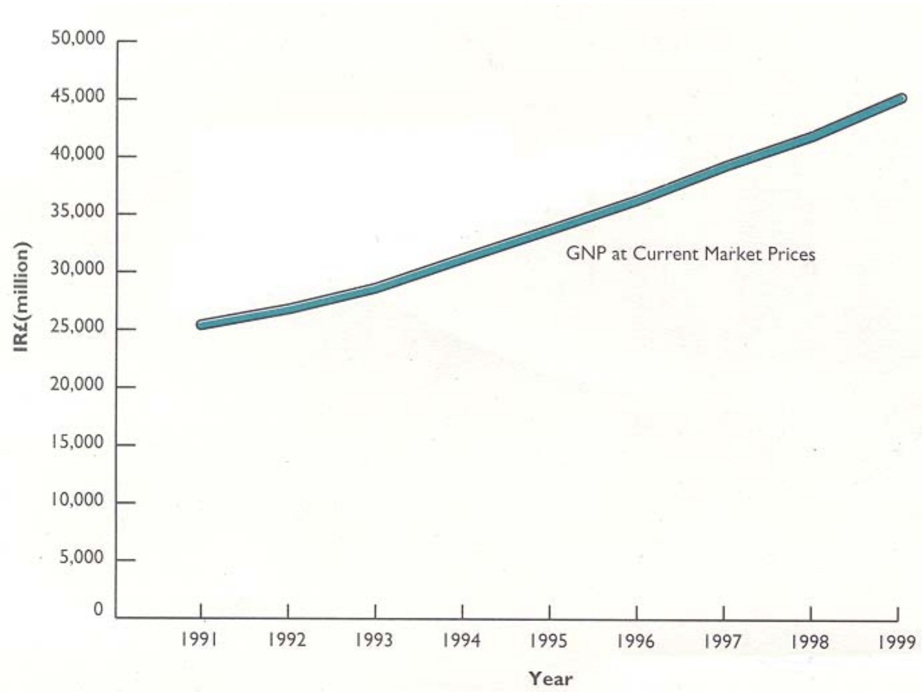

(i) Is díol suntais é fás eacnamaíoch na hÉireann le deich mbliana anuas.

Pléigh **trí cinn ar bith** de na tosca a thug an fhorbairt seo chun cinn.
(80 marc)

(ii) Pléigh éifeacht **amháin** diúltach a bhaineann le fairsingiú eacnamaíoch chomh tapa sin. **(20 marc)**

(b) Acmhainní Nádúrtha

"Tá ról an-tábhachtach ag Achmhainní Nádúrtha i bhforbairt eacnamaíoch tíortha."
Pléigh an ráiteas seo agus bíodh tagairtí beachta agat do thír **amháin** ar bith díobh seo a leanas:

– An Eilvéis, An Isiltír, An Iorua, An tSualainn, An Bhreatain, an Spáinn, Éire.
(100 marc)

(c) Ceantair Lárnacha agus Ceantair Fhorimeallacha

(i) Déan scrúdú beacht ar **thrí** thréith a bhaineann le réigiún LÁRNACH, agus bíodh tagairt agat do **dhá** shampla ón staidéar atá déanta agat ar Iarthar na hEorpa. **(60 marc)**

(ii) Luaigh **dhá** pholasaí, agus cúiseanna luaite agat leo, a cheartódh na míchothromaíochtaí idir na réigiúin LÁRNACHA agus na réigiúin FHORIMEALLACHA san Eoraip.
(40 marc)

(d) Ról na farraige in Iarthar na hEorpa

Déan scrúdú ar ról na farraige i ngeilleagar Iarthar na hEorpa, agus bíodh tagairt agat do **dhá** thír ar a laghad. **(100 marc)**